

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงาน
ของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน
สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

นภา ฮกทา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

เมษายน 2556

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงาน
ของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน
สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

นภา ฮกทา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

เมษายน 2556

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

A STUDY THE RELATIONSHIP BETWEEN USING BRAHMAVIHARA 4 OF SCHOOL
ADMINISTRATORS WITH TEACHERS' PERFORMANCE MOTIVATION IN THE
SCHOOLS UNDER THE LOCAL GOVERNMENT ORGANIZATION IN
PHRANAKHON SI AYUTTHAYA

NAPA HOKTHA

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Master of
Education Degree in Educational Administration
Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University
April 2013

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงาน ของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
โดย	นภา ฮกทา
สาขาวิชา	การบริหารการศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา	ดร.วีรภัทร ภัทรกุล
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	ดร.ปฐมพงษ์ ศุภเลิศ

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(ดร.พรเทพ ฐู่แสน)

.....กรรมการ

(ดร.วีรภัทร ภัทรกุล)

.....กรรมการ

(ดร.ปฐมพงษ์ ศุภเลิศ)

.....กรรมการ

(ดร.แสน สมนึก)

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

.....อธิการบดี

(ดร.บูรพาทิศ พลอยสุวรรณ)

เมษายน พ.ศ. 2556

นภา สกทา. (2556). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงาน
ของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ในโรงเรียนสังกัดองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา).
พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา. อาจารย์ที่ปรึกษา :
ดร.วีรภัทร ภัทรกุล, ดร.ปฐมพงษ์ สุภเลิศ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงาน
ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2) แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของผู้บริหาร
สถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 211 คน เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม
ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมมีการใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงาน อยู่ในระดับมาก
เรียงตามลำดับจากมากไปน้อยคือ ด้านเมตตา ด้านมุทิตา ด้านกรุณา และด้านอุเบกขา

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า อยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับจากมาก
ไปน้อย คือ ด้านความสำเร็จของงาน ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ด้านความก้าวหน้าและ
ด้านความรับผิดชอบ

3. การใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจ
ในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ตามความคิดเห็นของครู มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งมีความสัมพันธ์
อยู่ในระดับสูงมาก ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงาน
ของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู เรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่
ด้านอุเบกขา ด้านมุทิตา ด้านกรุณา และด้านเมตตา

Napa Hoktha. (2013). **A Study the Relationship between Using Brahmavihara 4 of School Administrators with Teachers' Performance Motivation in the Schools under the Local Government Organization in Phranakhon Si Ayutthaya.** Master's Thesis, M.Ed. (Educational Administration). Phranakhon Si Ayutthaya: Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University. Advisory Committee: Dr. Weeraphat Phattharakul, Dr. Pathompong Supalert.

ABSTRACT

The purposes of the research were to study: 1) using Brahmavihara 4 of school administrators under the Local Government Organization in Phranakhon Si Ayutthaya; 2) teachers' performance motivation in the schools; and 3) the relationship between using Brahmavihara 4 of the school administrators with teachers' performance motivation in the schools. The samples comprised 211 teachers. The instrument used for the data collection was a 5-point rating-scaled questionnaire. The statistical analysis was performed in terms of percentage, frequency, standard deviation and Pearson's correlation coefficient.

The findings were indicated as follows:

1. High levels of the administrators' using Brahmavihara 4 in working administration in the schools revealed naming respectively from high to low levels: kindness, sympathetic joy, compassion and equanimity.

2. High levels of the teachers' opinions towards the performance motivation in the schools revealed naming respectively from high to low levels: working achievement, characteristics of work performed, advancement and responsibility.

3. The Using of Brahmavihara 4 of the school administrators related to the teachers' performance motivation at the statistically significant level of .01 which was at the high level. The correlation coefficient value between the using of Brahmavihara 4 of the school administrators and the teachers' performance motivation revealed naming respectively from high to low levels: the virtue on equanimity, sympathetic joy, compassion and kindness.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ทั้งนี้ด้วยความกรุณาและอนุเคราะห์ช่วยเหลือจาก ดร.วีรภัทร ภัทรกุล และ ดร.ปฐมพงศ์ ศุภเลิศ ซึ่งเป็นคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ช่วยให้การปรึกษาแนะนำและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตลอดระยะเวลาในการจัดทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณ ดร.พรเทพ ฐู่แผน และ ดร.แสน สมนึก ที่ให้ความกรุณาตลอดเวลา เป็นคณะกรรมการการสอบและให้คำแนะนำเพื่อให้วิทยานิพนธ์นี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ ดร.ชิดชัย สนั่นเสียง รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ รศ.วนิช สุธารัตน์ ประธานหลักสูตร ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการเรียนรู้ ผศ.ดร.ไพโรจน์ อุลิต อาจารย์ผู้สอน ดร.รวีวัตร์ สิริภูบาล ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา และ ดร.พรเทพ ฐู่แผน ประธานหลักสูตร ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา ซึ่งกรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและความเหมาะสมของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบพระคุณผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและในการตอบแบบสอบถามการวิจัยในครั้งนี้

คุณค่าและประโยชน์จากการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณ บิดา มารดา และขอมอบแด่ครู อาจารย์ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้วิจัย ด้วยความเคารพ

นภา สกทา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพประกอบ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	5
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
ความสำคัญของการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
สมมติฐานการวิจัย.....	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
แนวคิดการบริหารงานสถานศึกษา.....	10
ความหมายของการบริหารงานสถานศึกษา.....	10
ความสำคัญของการบริหารงานสถานศึกษา.....	11
การนำหลักพรหมวิหาร 4 ไปประยุกต์ใช้ในการบริหารงานสถานศึกษา.....	12
ความหมายและองค์ประกอบของหลักพรหมวิหาร 4.....	12
ความสำคัญของหลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงาน.....	17
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู.....	23
ความหมายของแรงจูงใจ.....	24
ความสำคัญของแรงจูงใจ.....	24

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
2 (ต่อ)	ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับแรงจูงใจ	25
	ทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจ	29
	ปัจจัยที่สัมพันธ์กับแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน	37
	สภาพปัญหาของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	38
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	40
	งานวิจัยในประเทศ.....	40
	งานวิจัยในต่างประเทศ.....	43
3	วิธีดำเนินการวิจัย	46
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	46
	เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	48
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	49
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	50
	การวิเคราะห์ข้อมูล	51
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	52
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	53
	ตอนที่ 1 การวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	53
	ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	55
	ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ของครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัด พระนครศรีอยุธยา	60
	ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงาน ของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจใน การปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	66

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5	
สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	72
สรุปผลการวิจัย.....	72
อภิปรายผล	74
ข้อเสนอแนะ	83
 บรรณานุกรม	 84
 ภาคผนวก.....	 91
ภาคผนวก ก ราชานามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือการวิจัย	92
ภาคผนวก ข หนังสือขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวม ข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ และหนังสือขอ ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์.....	94
ภาคผนวก ค แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	104
ภาคผนวก ง ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องและความตรงเชิงเนื้อหา.....	111
 ประวัติผู้ศึกษา	 115

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างครูผู้สอนตามลักษณะกลุ่มเทศบาล สังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	46
2	จำนวนและร้อยละของครู จำแนกตามสถานภาพ	53
3	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	55
4	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านเมตตา.....	56
5	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านกรุณา.....	57
6	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านมฤตดา.....	58
7	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านอุเบกขา.....	59
8	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ของครูใน โรงเรียน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัด พระนครศรีอยุธยา	60
9	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ของครูใน โรงเรียน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัด พระนครศรีอยุธยา ด้านความสำเร็จของงาน	61
10	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ของครูใน โรงเรียน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัด พระนครศรีอยุธยา ด้านการยอมรับนับถือ	62

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
11	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ของครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัด พระนครศรีอยุธยา ด้านลักษณะของงาน ที่ปฏิบัติ 63
12	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ของครูในโรงเรียน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัด พระนครศรีอยุธยา ด้านความรับผิดชอบ 64
13	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ของครูในโรงเรียน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัด พระนครศรีอยุธยา ด้านความก้าวหน้า 65
14	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างการใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงาน ของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ของครูในโรงเรียน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัด พระนครศรีอยุธยา 66
15	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างการใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงาน ของผู้บริหารสถานศึกษากับด้านความสำเร็จของงาน ของครูในโรงเรียน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัด พระนครศรีอยุธยา 67
16	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างการใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษากับด้านการยอมรับนับถือ ของครูในโรงเรียน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัด พระนครศรีอยุธยา 68
17	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างการใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษากับด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ของครูในโรงเรียน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัด พระนครศรีอยุธยา 69

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
18 คำสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างการใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษากับด้านความรับผิดชอบ ของครูในโรงเรียน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัด พระนครศรีอยุธยา	70
19 คำสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างการใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษากับด้านความก้าวหน้าของครู ในโรงเรียน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา....	71

สารบัญภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7